

אללנע מיינע יידישע צייטונג  
**ZSIDÓ UJSÁG**  
 AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:  
**Groszberg Lipót** לוי

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.  
 Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 50.791.  
 Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:  
**Groszberg Jenő**

Korein Dezső: **Szakállvadászat mint politikai karriér**

Ujabbán a szakállas zsidók persziflálása némely politikus karrierjének útját egyengeti. Divat lett a szakállasok üldözése és a galiciánerezés. Petrovác Gyula magyar fajvédő (?) képviselő nemrég nagy szörnységgel számolt be a parlamentben egy interpelláció keretében a budapesti gettóban megtartott felderítő útgáról, amelyen tizenöt szakállas zsidót szőlött meg, akik kérdésére nem tudtak magyarul válaszolni. (Csak úgy mint a budakeszi svábok, vagy a soproni pónchiterék!!) Szerinte ezek ama bizonyos „beszivárgott galiciánerek”. A mult hetekben jobb ügyhöz méltó buzgalommal lefolytatott razziáknak valószínűleg ez a Dob-utcai séta volt az egyik indító oka. Hogy az eredmény nulla alatt maradt, más lapra tartozik. A fődolog, hogy a fajvédő urak mulatságára kissé rájlesztettek a gettóra.

Egyébként ez a gettó-séta nem az első galiciánerezése Petrovácnak. Ő már évekkkel ezelőtt tartott a parlamentben biológiai és fajelméleti disszertációt a jellegzetes zsidó orrokról, amellyel kapcsolatban aznap délután a főváros közgyűlésén feltett kérdésekre azzal válaszolt, hogy nem engem vagy Baracs Marcellt értette beszédében, hanem a galiciánereket. A képviselő úr vállveregetését erélyesen visszautasítottam, kijelentve, hogy gyűlöletes kirohanása után minden zsidó orral és galiciánerral szolidaritást vállalok. Most további karrierje érdekében a szakállas zsidókra terjesztette ki gondos figyelmét, amivel kapcsolatban egy hosszú szakállu hitsorsosunk esetét regisztrálom.

A napokban felkeresett egy vallásos életű lengő szakállu hitsorsosunk, özvegy nővére ügyében, aki elhalálozott rokonának szikvizgyárát akarja átvenni. A fennálló rendelet értelmében az iparigazolvány át nem ruházható, újat pedig nem adnak ki, ami a család tönkremenetelét jelenti. Felkérésére eljártam a polgármesteri hivatal illetékes ügyosztályá-

ban és magammal vittem kitünő magyarsággal beszélő nagyszakállu hittestvéremet. Letárgyalás után sikerült kedvezően elintézni az ügyet. Ezután behívtam a folyosón várakozó barátunkat és bemutattam az ügyosztály vezetőjének. Előzőleg azonban a következő kis remiszcenciát elevenítettem fel az urak előtt: Gróf Tisza István mesélte a Nemzeti Munkapárt klubjában, hogy őt egy izben felkereste egy máramarosi nagyszakállu zsidó, joggatlanul elvont italmérése ügyében. A külsejére való tekintettel a miniszterelnök németül szólította meg az atyafit:

— Was ist Ihr Verlangen, lieber Freund? — kérdezte.

— Sajnálom, kegyelmes uram, én egy szót sem értek németül, kegyeskedjék velem magyarul beszélni, — válaszolta a magyar zsidó Barbarossa, jó zamatos dialektussal.

A miniszterelnök készséggel teljesítette az előadott kérelmet, amihez talán annak jogosságán kívül a szakállas zsidó rokonszenves megjelenése és kitünő magyar beszéde is hozzájárult.

Elbeszélésem után behívtam a folyosón várakozó barátunkat és bemutattam az ügyosztály urainak.

— Ime egyik példánya — mondtam — a Petrovác-Csilléry féle szakállas galiciánereknek, akikről a fajvédők némelyike magyar beszédet tanulhatna.

Igy festenek a Csilléry agyában megszületett félvagon galiciaiak, akiknek szakállába kapaszkodnak a fajvédő demagógok, kétes értékű politikai karrierjük egyengetésére. Komolyabb tartalom hiányában a szakállüldözés képezi Petrovác és Csilléry urak politikai programját. A régi közjogi harcok helyett most szakállviták kerültek napirendre.

Emellett még karácsony hetében sem szűnelt az uszítás. A gyűlölet apostolai még a keresztény vallás iegszentebb

ünnepe előtt sem nyugodtak és lobogtatták a gyűlölködés lángját. Ismét megjelentek az uccai plakátok a zsidó kereskedők bojkottálásáról. A szélsőséges lapok tele voltak izgatásokkal. Minden cikkükből a felekezeti gyűlölet hangja sivitott. Még a rádió szpikerje is erről konferált karácsony első napján, amint ez az „Ujság” keddi számában közzétett panaszos levélben szóba került.

Csilléry András pedig további razziákat kíván a szeretet hetében. Nemcsak a főváros minden részében, hanem az ország egész területén. Ilyenné változtatta a gyűlölet a karácsony áhitatát. Csilléry szerint minden bűn elkövető zsidó. Érdemes ily féktelen elfogultsággal szembeállítani? Hivatkozunk a népjóléti, belügyi és földmivélségi miniszteriumokban elkövetett visszaélésekre, amit nem zsidók követtek el? Ki lesz oly lelketlen, hogy ezekben a keresztény bűnözőket látja és értük a felekezeti teszi felelőssé! Csilléry András sem felelős egyetlen történetesen keresztény bűnözőért. A gazembereknek nincs válsága. Ezekért egy felekezet sem felelős és ezeket együttesen kell a tisztességes társadalomból kiközösíteni. Csilléry azonban folyton vádol. Ő a custos morum publicorum szerepét játsza. Szerinte az 1918-as forradalmat is zsidók készítették elő (már mint Károlyi Mihály és társai) noha azzal éppen a zsidó Vázsonyi Vilmos szállt a legélesebben szembe. Hol volt akkor Csilléry András? Józsefvárosi fogorvosi rendelőjében huzta és plombálta tisztos polgári honorárium ellenében a fogakat. Közéleti működését csak a forradalmak után kezdte.

A Tiszák, Szilágyi Dezsők, Bánffy Dezsők és Csáky Albinok helyett a politikások új kategóriája lepte el a fórumot, a szakállvadászok és galiciánerkutatók fajvédő társasága, akikről a liberális keresztény közvélemény kelletlenül elfordul. Ugyilátszik ezeket a háborus fergeteg termelte ki.

Tempora mutantur!

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR  
 Újságok — folyóiratok  
 1938. é. 11. 359. sz.

# De profundis...

Ez a két latin szó, ájtatos érzéseket, reményteljes érzelmeket fakaszt a zsidó hívő szívéből, ha visszafordítja őket a héber eredetijébe: „*mimaamakin*”, mert eszébe juttatja a zsolnárt, amely így kezdődik: *Mimaamakin k'roszichó Hasém*... — a mélységből kiáltottam hozzá, óh Örökkévaló... ha a bűnök számon tartod óh Uram, ki állhat meg előtted... reménykedem óh Uram, reménykedik az én lelkem, várakozik az én lelkem az Örökkévalóra jobban, mint az örök a reggelre... remélj az Örökkévalóhoz, mert önala van a szeretet és bőséges nála a megmentés”. A mélységben a szentségtől ihletett dalnok megtelik büntudattal, de egyszerűsággal reményel.

Annak a tudatát, hogy mi zsidók valóban mélységekben vagyunk, ezen a héten teljessé tette az a hír, hogy a most lefolyt romániai képviselőválasztás világszenzációt hozott, amennyiben meglepő fordulatral a legszélsőségesebb pártokat segítette uralomra és a legfelelőtlenebb nacionalisták kormányra juttatása azt jelenti, hogy kisebbség sorsa Romániában türethetetlen lesz, kiszorítják őket a pozíciókból, a megélhetési lehetőségből, mert az új kormány jelszava, hogy a tökéletes és az állás 90%-a a románokat illeti. Szomorú sors vár a kisebbségekre. Kisebbség alatt Romániában elsősorban a zsidóságot kell érteni, de értendő alatta a magyarság is, ami abból is kitűnik, hogy a mi nyilasérzelmű fajvédő sajtónk keserű szájjal önmagával tusakodik, regisztrálja Goga és Cuza kormányrajutását.

Ha ezzel kapcsolatban áttekintjük a zsidóság helyzetét Európában, akkor úgy érezzük, hogy pontos helyzetképet nyújt a Midras, amikor leírja az Egyiptomból kivonuló Izráel helyzetét a Vörös-tengernél: „Előttük a tenger, mögöttük az üldöző ellenség, jobbra a vadállatok, balra a sivatag zugó számumja.” Valóban, ahová tekintünk, csupa baj. Északon a szovjet sibériai hidege dermeszti külsőleg és belsőleg a zsidóságot. Ez a sibériai hideg árad Európába olyan országokba is, amelyek ellentétben vannak egyébiránt a szovjettel (Lengyelország, Németország), árad olyan mértékben, mint ahogy most meteorológiailag dől a hideg Európába. Délnyugaton a spanyol polárháború föllevenítette a zsidó veszedelem jelszavát Spanyolországban, ahol nincs is zsidó. Most pedig nyugaton bezárja a kört Románia. Amikor a Vörös-tengernél állott a nép, látta, hogy minden út el van zárva, de egy nyitva maradt: az ég felé vezető irány. Minkünk is úgy kell éreznünk, hogy kö-

röskörül el van torlasztva minden ösvény és így tehát I'ten felé kell tekintelnünk, ragaszkodunk kell hagyományainkhoz, szent tanaink követéséhez és megvalósításához, mert ez ad erőt, hogy átmentsük magunkat jobb időkre. Ez a mi optimizmusunk, amely nem képzeldés, hanem történeti igazság.

Bajok idejében újra és újra át kell éreznünk azt a mély tanulást, amelyet az ismert kis talmudi elbeszélés foglal magában:

— Rabbí Akiba és társai a chorban után látmentek egyszer a Szentély hegye mellett és akkor a romák közül előugrott egy sakálróka. A bölcsök sírva fakadtak. Rabbí Akiba pedig mosolygott. Kérdezték tőle: miért mosolygasz? Ő viszont kérdezte: miért sírtok? — Mi sírunk, mert szőről-szóra megvalósult a fenyegető szó: „Ción elpusztult hegyén sakálrok járnak”. — En pedig ezért mosolygok, mert ha a rossz és a baj megvalósult szőről-szóra, van rá remény, hogy a színtén az Irásban megígért jó is valóvá válik. — Erre a bölcsök így szóltak hozzá: „Akiba megvigasztaltál bennünket. Akiba megvigasztaltál bennünket”.

Ebből következik, hogy az, hogy a mélypontig jutottunk és még van erőnk kintartásra, a javulás reményét foglalja magában. Kiderült ugyanis, hogy a zsidóság sorsa össze van nőve az általános kultúra kérdésével, a népek egyetemének helyzetével és hogy a zsidógyűlölet előbb-utóbb zsáktucába viszi az emberiséget. Az egykori Oroszországban a vallás nevében nyomták el a zsidóságot és most látjuk, hogy a bekövetkezett bolsevizmus tiporja a zsidó vallást, de még érzékenyebben a katolicizmust, amelynek hívei már évszázadok óta nem voltak hozzászokva oly lealázásokhoz, mint a zsidóság. Amikor az új rezsim megkezdődött Németországban, nálunk keresztény körökben azt hitték, hogy nem baj, ha egy kicsit ütik a zsidókat, de nem sokára, kiderült, hogy a zsidóság elnyomása nyomán kezdődik a német katho-

**SZÖRME-SZÜKSÉGLETÉT**  
**SZÜCS SZALONJÁBAN**  
**SZEREZZE BE**

Szombaton zárva.  
**BUDAPEST**  
**DOROTTYA UTCA 9.**  
**TELEFON: 182-351**

Rendelések, átalakítások, prémezek, legfinomabb minőség és kivitelben.

licizmus martirologiájának egy új fejezete. A zsidógyűlölet nyomában mindig pogányság jár és azért nagyon természetes, hogy Németország oly szívesen fogja kezét a japán hódítókkal. Pedig éppen Japán példája mutatja, hogy hódít a pogányság. Százerek pusztulnak el, de a japánok, amint ez angol képeslapokon látható, nagy ünneppel ügörik a halak ünnepét, amikor bocsánatot kérnek a halaktól, hogy megessék őket, nagy kegyeleti ceremóniákat rendeznek a háboruban megölt lovak „lelki” üdvéért, de azzal egyáltalában nem törődnek, hogy embereknek millióit viszik a vágóhidra. Hát nem ugyanaz a pogányság az, amelyet Németországban látunk, ahol halálra kínozzák az embereket, de eltiltották a s'chitót, mert szerintük ez a szegény levágandó állatoknak nem teszi kellemessé utolsó perceit. Égbekiáltó hipokrizis!

De éppen ezért van reményünk arra, hogy Magyarországon felnyílhat a szemek, Gogák diadala nyomán. Az erdélyi magyarok helyzete nagy nehézség előtt áll. A magyar keresztények tapasztalhatják Németország példájából, hogy vallásrombolásra vezet a német fajmítosz, a vérhez fűződő pogány babona és a keresztény magyarság láthatja a romániai példából, hogy a türelmetlen nacionalizmus nem fog megállni a zsidóságnál, mert utána a magyarok következnek. Ha nálunk Magyarországon a kereszténység nem takar gazdasági jelszót vagy politikai stéberkedést, hanem valóban még vallást jelent, akkor ennek a hívei látják, hogy a zsidóság üldözése a kiszorítására vezet minden vallásnak, amely szől szeretetről, az embernek ítteni képmásra való teremtettségéről, amely elítéli a jogszfosztást, a vérontást, amely erkölcsi gátlásokat támaszt a gazságok elkövetése ellen, amely szeretetet hirdet az összes emberek között. Németországban és Oroszországban abszurd helyzetbe jutott a zsidógyűlölet vallási oldala, most Romániában pedig elérkezettünk a magyar fajvédelmi gyűlölet abszurdításához. Az abszurdítás mélységeiből fohászunk I'tenhez, mint egykoron a zsolnártól. A mai helyzet fokozza felelősségérzetünket, érezzük át azt, hogy a bűn hatalma sokszor megejtett bennünket, de ne veszítsük el reményünket önmagunkban és I'tenben. Sötét éjszaka van, az éjszaka őrje, a különféle jobb-érzésű politikusok várják a jobb idők reggelét, mi zsidók még nálunknál jobban lessük az erkölcs, a vallás uralmának hajnalhasadását. Fohászunk I'tenhez, hogy a mai abszurd helyzet elsősorban Magyarországon szolgáljon mindenféle vallásgyűlölet és a faji jelszavak alatt üzött visszaélések elleni memetól.

# Reflexiók a Központi Bizottság üléséhez

*Baktalórántháza*, december 29. Igen fontos és sorsdöntő kérdésekben foglalt állást a Központi Bizottság multheti ülése és megnyugvással látjuk, hogy a súlyosan ránknehezülő problémák megoldásán úgy a Központi Iroda vezetősége, mint a Központi Bizottság céltudatosan és szakavatottan vállaltva dolgozik és reméljük, hogy fáradozásaik I'ten segítségével minden irányban meghozzák majd a gyümölcsüket.

A Zsidó Ujságban lekötött egyes határozatokhoz egyébként a következőkben kívánom észrevételeimet kellő tisztelettel megtenni:

\*  
Az Aguda kérdésében hozott határozat, tekintettel az orthodoxia egységét fenyegető veszedelemre, indokolt. Szentem mégis kívánatos volna az orthodoxia széles rétegeit az Aguda ellen szóló véleményekről is tájékoztatni. A közvélemény csak a nagy harci riadót hallja az Aguda ellen, de hogy miért, azt nem tudja. A mellette szóló szempontok ismertek, a Klein Márkusz úr által felsoroltakon kívül, mellette szól a jesiván kívüli ifjúságunk megmentése az igazi orthodoxiának. A mai súlyos viszonyok egyre veszedelmesebben fenyegetik ifjúságunk hithűségét. Főbbjaink szerte panaszkodnak, hogy az ifjúságra való befolyásuk egyre csökken. Az Aguda ellenben — a külföldi példák nyomán megállapítható — eredményesen működik a fenyegető veszedelem elhárításán. Amikor tehát ellene foglalunk állást, kell hogy nyomos okaink legyenek reá. Ezt jó volna tisztázni.

A néhai híres ökörmezői főrabbi z. c. l., a nyírbátori főrabbi atyja, amikor még a háboru előtt — valaki a cionizmusról való véleménye iránt érdeklődött, találos kérdéssel válaszolt: „Milyen eset lehet az, hogy egy szárnyas, amelyet megfelelő metsző a rituális követelményeknek megfelelően lemetszett és teljesen egészséges, nem volt semmi szálló-ja és mégis tréfó?” S amikor a kérdezőt álmélkodva kijelentette, hogy fogalma sincs egy ilyen eshetőségről, azt mondta: „Igen egyszerű az eset: ha a szárnyast tréfó edényben főzték”. „S ez az én véleményem — folytatta — a cionizmusról, célkitűzéseit lehetnek jők és áldásosak, de tréfó edényben főzik.”

Nos, az Agudának az edénye nagyon is kőser, a célkitűzéseit sem eshetnek kifogás alá, hát akkor mi a fogyatékosága? Igaz, hogy a munkácsi főrabbi z. c. l. elkéseregett harcot folytatott ellene és igen sokan már kegyelethől is magukévá teszik az ő állásfoglalását. Erre viszont elmondom a híres alexanderei

Rebbe esetét, aki megjelenvén legutóbb a Knészifó G'dajlón-n, nyilvánosan dokumentálta az Agudához való csatlakozását s ezzel szembekerült néhai híres atyjával z. c. l., aki ellene volt és amikor eziránt megkérdezték, ezt válaszolta:

— Lengyelországban élt egy igen valóságos ember, aki intranzigens híve volt az askenáz irányzatnak, míg fia épp olyan intranzigens híve volt a szefard ritusnak. Az apa minden fáradozása, hogy fiát a szefard nuszachtól eltérítse, hiábavalónak bizonyult. Halála előtt azután magához hívatta fiát és kérte, ígérje meg, hogy az utána mondandó kadsiból kihagyja a „*jaczmach pürkóné*” szefard kitétel, lelke nem tudna másképpen megnyugodni. A fiu megígérte, azonban nem tartotta be. Szemrehányást tettek neki, mire kijelentette: „Amíg apám élt, tényleg az volt a kívánsága, hogy az askenáz szöveg szerint mondjam a kaddist, de meg vagyok győződve, hogy mióta az „*ajlom hoemesz*”-re került, ahol csak igazság van, ő is a szefard nuszacht találja az egyedül helyesnek és őtől, hogy én is híve vagyok...” Ugyanez a helyzet — folytatta az Alexanderi — apám z. c. l. agudaellenes magatartásával, csak az életében volt ellene, most azonban — a tiszta igazság hónapján — ő is mellette van...

(A kérdés fölött bő tere nyílik a vitakozásnak, de van olyan momentum is, amely nem alkalmas a nyilvános diskuszióra. — Szerk.)

\*  
A Talmudtóra megszervezését örömmel üdvözöljük. A megszervezés keretében az a szempont is figyelembe veendő, hogy gyermekünk manapság jobban elvannak foglalva a világi tantárgyakkal, mint voltunk mi gyermekkorunkban és így kevesebb idő jut a talmudtórabeli tantárgyak tanítására. Ezért szükséges volna a Talmudtóra tanrendjét úgy összeállítani, hogy az legyen „miút hamachzik esz hamrühho”: kevesebb idő alatt saiatítsák el mindazt, amire eddig több idő kellett.

\*  
A rabbiallások betöltése iránti határozat ugyancsak nagy jelentőséggel bír az orthodoxiára nézve és örömmel üdvözöljük. Azonban a határozatnak az a kitétele, hogy csak „komolyabb ok nélkül” betöltetlen állásokra vonatkoztassa a megfelelő lépések megtételének szük-

**A karcsúság útja**  
**EHRENTÁLNÉ** (Geczovits Renée)  
füzőszalon, Dohány-u. 39.  
Telefon: 140-264.

ségességét, jogosulttá teszi a kérdést: vajjon ki fogja megállapítani a komolyabb ok fennforgását, a Központi Iroda, vagy az illető hitközség? Ugyanis ezen mulik majd minden. Hiszen ismeretes az adomabeli embernek az esete:

— Az ipse vígan lopkodta a szárnyasokat a szomszédoktól, de volt benne becsület és névtelenül megküldte mindig az árát a gazdájának. Végül bíróság elé került. A bír megkérdezte tőle: „Ha megküldted az árát, akkor miért kellett lopkodnod, hiszen tisztességes úton is hozzájuthattál volna?” Amire logikusan azt felelte: „Nagy a különbség bíró úram. Ha tisztességes módon veszem meg a szárnyast, akkor a gazdája szabja meg az árát, míg ha lopom, akkor én szabom meg, hogy mennyit fizessek érte!”

\*  
A szociális gondozásra vonatkozó kérdések megoldásának célkitűzéseivel sok szerencsét kívánunk. Vezetőségünknek felsőbb helyen időről-időre való intervencióin és a sok nyomor és szenvedés enyhítésén túlmenően, ki kellene terjeszteni az ebben az irányban való működési kört arra is, hogy a vidéken a hatóság végrehajtó közegei részéről hittestvéreinkkel szemben néhol megnyilatkozó rosszindulat, illetve a rendeleteket rosszindulatúan értelmező igyekezet, lehetőleg megszűnjön.

**STERN SALAMON**

az országos képviselőiség tagja.

## A szemfüles német „Gestapo”

Varsóból jelentik: Jakob Rosen ismert varsói kereskedő fia több éve egy francia egyetemen végzi tanulmányait. Nemrég közölte a szülei, hogy a vakációra hazautazik. Amikor eltelet érkezésének előre bejelentett időpontja, anélkül, hogy hazaért volna, az aggódó szülők kutatni kezdtek fiúk után. Megtudták, hogy fiukat a berlini állomáson a vonatból kihurcolták és letartóztatták. A német területen való utazás alatt ugyanis beszélgetésbe elegyedett egy német utassal. Amikor a vonat befutott a berlini pályaudvarra, a német utas, akiről kiderült, hogy Gestapo-ügynök (detektív), rendőrt kiáltott és elrendelte a zsidó diák letartóztatását, a Gestapo-ügynök azt vallotta, hogy a diák a beszélgetés során sértő kijelentéseket tett a hitlerista rezsimról. A szülők a lengyel külügyminisztérium intervencióját kérték fiuk szabadlára helyezésének kieszközölésére érdekében.

# A Talmud mesterei

Rabbi Reüvén ben Ieztrobli

Hogy ez a tanaita mikor élt, ezt a köv. elbeszélésből látjuk, amely Meilo traktátus 17. lapján található:

Kérdezte Rabbi Maszjő ben Chóros, Rabbi Simajn ben Jajchóit, a városban (Rómában): Honnan következethető a Tórából, hogy a csúszó-mászóknak vére is tisztátalan? Azt felelte neki: a Tóra azt mondja „És ez legyen nektek a tisztátalan.” (Ez a kifejezés „és” fölösleges, így tehát ebben benne foglaltatik.) Azt mondták erre a tanítványok Rabbi Maszjónak: „Okos emberré lett, Jajchó fia.” Azt válaszolta nekik: „Ez elrendezett tétel volt már Rabbi Eliezer ben Jajsze szájában.” Ugyanis a következőképpen történt a dolog:

Egyszer Róma kormányza kiadta a rendeletet, hogy nem szabad megtartani a szombatot, sem nem szabad circumcisiót végezni, továbbá tilos a zsidó családi életet szabályozó törvényeket betartani. Ement erre Rabbi Reüvén ben Ieztrobli, római módra lenyiratta a haját és beült a tanácskozó testületbe. Ott felszólalt:

„Akinék ellensége van, az mit szeretne, hogy ez szegényedjék, vagy gazdagodjék? Természetesen, azt, hogy szegényedjék. Nos, akkor legjobb lesz, ha ezek a zsidók nem dolgoznak szombaton, hogy elszegényedjenek. Azt mondták erre: „Nagyon helyes.” És hatályon kívül helyezték ezt a tilalmat. — Ezek után a másik ügyben szólalt fel: „Akinék ellensége van, az mit szeretne, hogy ez lesaványodjék, vagy pedig azt, hogy megerősödjék? Azt, hogy lesaványodjék. Nos, hadd metéljék csak körül gyerekeiket a zsidók, hogy lesaványodjanak. Ezt is helyesnek találták és ezt a tilalmat is feloldották. — Később felszólalt a harmadik tilalom ügyében. „Akinék ellensége van, az mit akar, hogy ez szaporodjék, vagy kihaljon? Azt mondták, hogy kihaljon. Engedjétek meg tehát a zsidóknak, hogy saját törvényeik szerint tartózkodók legyenek, majd fogyni fognak a születések.

Erre a harmadik rendeletet is hatálytalannították.

De ezek után rájöttek, hogy Rabbi Reüvén zsidó és újból érvényre léptették a tilalmakat. Erre tanácskoztak a bölcsek, ki menjen föl a római gyülekezetbe, hogy visszavonassa a rendeleteket? Kijelölték Rabbi Simajn ben Jajchóit és Rabbi Eliezer ben Jajszt. Az úton azután fölvetődött az említett kérdés: Honnan következik a Tórából, hogy a csúszó-mászónak a vére is tisztátalan? Erre Rabbi Eliezer rögtön rámondotta a tórai igét: „És ez legyen nektek a tisztátalan”. Közben a császár leányát rossz szellem szállta meg és Rabbi Simajn kiüzte belőle. Jutalmul felajánlta neki, hogy bármily értéket talál a kincstárban, elviheti. Erre kivette az ominózus, vallásellenes rendeleteket tartalmazó frást és széttepte.

Ebből tehát látjuk, hogy R. Reüvén a hadriánusi üldözések idején, Rabbi Aki-vo halála után, amely 136-ban következett be, élt. Látjuk belőle azt is, hogy R. Reüvén be volt avatva a római szokásokba és kultúrába, különben nem vehetett

volna részt a tanácskozásban, kiletét elrejtve. Apjának a neve sem héber. Lehet, hogy az Aristobulus névnek egy változata.

Igen ismert két tanítást találunk tőle Majéd Kóton 18. lapján.

Rabbi Reüvén nevében azt mondta Ráv: A Tórából, a Prófétaókból és Szentiratokból láthatjuk, hogy a férfinek hitvestársat az Örökkévaló rendel. A Tórából, mert így van írva Rivkónál: „Lévon és B'szüél azt mondták, hogy Örökkévalótól származott a dolog.” — A Prófétaókból tudjuk, mert így van megírva Simsonnál: „Apja és anyja nem tudták, hogy az Örökkévalótól van”, hogy filizteusi leányt vegyen. A Szentiratokból tudjuk, mert Mislében olvassuk: „Hajn voajser nachlasz ovajser ümehasém isó maszkelesz — ház és vagyon az elődöktől való örökség, de az Örökkévalótól van az értelmes asszony.” Ugyancsak Ráv mondotta Rabbi Reüvén nevében: „Az ember nem lesz meggyanusítva egy bünnel, csak hogyha tényleg elkövette, vagy, ha nem is követte el teljesen, de részben, s hogyha részben sem követte el, akkor legalább önmagában gondolta, hogy meg kellene tenni, de ha nem is gondolt rá, akkor látta, hogy mások elköverték és tetszett neki.”

## Német-orthodox bevándorlók Amerikában

Egy Braziliába kivándorolt német-orthodox zsidótól kapott levelet az „Israelit”, amelyből kiemeljük a következőket:

— Igen érdekes itt a sátorosünnepi csokor (arboó minim) kérdése. Mirtus (hódosz) nem nő itt, fűzfa (aróvó) sincs és az eszrog ideérkeztek elveszíti a pitütmjét. A sajchet, akitől az eszrogot vettem, kijelentette, hogy lehetetlen, hogy az itteni, az európai aróvóhoz csak-kissé hasonló növény megfeleljen a vallási követelményeknek. A mirtus szárfutva jön ide. Ellenben igen szép lülovet lehet az itteni terméshől is kapni.

A levélíró megemlíti, hogy a bevándorolt „liberális” (neológ) német zsidók nem akarnak templomba menni, mert az nem felel meg esztétikai ízlésüknek, önekik szükségük van orgonára. Látjuk te-

hát, hogy igaza van bölcseinknek, amikor azt mondják: „ha az ember beleszökeik a tiltott dolgokba, akkor megengedetteknek tünnek fel előtte”, továbbá, hogy „a romlottság, amikor növekszik, egyre elfajul” (sebesto kivon d'ol.). A hollandi neológ — írja tovább — az mármás. Ha imádkozni akar, akkor elmerg lehetöleg orthodox minjonhoz, nem csinál a neológiából — elvet. (A magyar neológ is ilyen. — Szerk.)

Hasómér címen jelenik meg Rio de Janeiroban a német-orth. ifjúság szöcsöve. Érdekes, hogy a Németországból odamekült ifjúság miképpen igyekszik hűséges maradni régi vallási hagyományaihoz. A legutóbbi számból látjuk, hogy neves egyéniségek előadást tartottak nekik a zsidó problémákról, azonkívül siüroket rendeztek kezdők és haladók számára, összeálltak munkaközösségben és együtt tanulmányozzák a régi zsidó minhogokat. Gondoskodnak társadalmi életéről. Szociális munkát végeznek. Bizottság alakul az újonnan érkezők felvilágosítására, sőt figyelmük kiterjed arra, hogy az újonnan érkezőknek kellő útmutatással szolgáljanak arra vonatkozólag, hol kaphatnak tisztességes zsidó csalácnál lakást. (Ez rendkívül fontos dolog nagyvárosokban, nálunk még nagyon el van hanyagolva az ilyen irányú zsidó szociális munka.)

## Rambam levele egy prozelitához

Amikor nyilvánosságra hozták Németországban a kiméletlen hitlerista megszorításokat, fajgyűlöletből eredő intézkedéseket, akkor a német propaganda arra hivatkozott, hogy tulajdonképpen ezt a faj ki zárólagosságot már az ókorban behozta Ezra, amidőn eltöltötte a pogányokkal való házasságokat és szigorúan ügyelt ennek a törvénynek keresztülvitelésére. Természetesen ebből a beállításból egy szó sem igaz. Hiszen Ezra célja egyáltalán nem a faj gyűlölete volt, hanem az, hogy az erre vonatkozó tórai tilalom alapján a család összes tagjai egyesülhessenek az Egyetlen szolgálatában. Erre a legjobb bizonyíték, hogy nem tiltotta el az áttértekekkel való összeházasodást.

Ezt a gondolatot gyönyörűen juttatja kifejezésre már 750 évvel ezelőtt a Rambam az ő rezponzumaiban (T'suvaajsz Horambam), ahol fel van véve a levélváltás, amely közötté és egy Ajvadjo nevű jeruzsálemi prozelita között folyt le. Ez a megtért két kérdéssel járult a nagy Mester elé. Először azt kérdezte tőle, vajjon elmondhatja-e a benedikciókat (brócheakat), hiszen azoknak szövege: „Áldott légy I'tenünk és őseink I'tene...”, amelyben tehát I'ten mint a zsidók őseinek I'tene van aposztrofálva, ezek az ősök azonban nem ősei öneki. A másik kérdése pedig arra vonatkozott, amiért egyes zsidók őt áttéréseért balgának mondták.

Rambam válasza így hangzik:

— Az a pogány, aki megtérté lesz és I'ten egyetlenségét hirdeti, Avróhom ősatyánk tanítványává és egyszersmind családtagjává válik, mert a patriarcha megtérítette őt, mint ahogy kortársait helyes útra vezette tanításaival. Avróhom ősatya: atyja nemcsak az ő vérbeli ivadékainak, akik haladnak az útjain, hanem atyja az ő tanítványainak is és azoknak, akik elfogadták az ő tanításait. Ezért tehát joggal mondhatod: „I'tenünk és őseink I'tene”, mert Avróhom a te atyád is. Miután a mennyei dicsőség szárnyai alá jutottál, nincsen semmi különbség közöttem és közötted és joggal mondhatod a bróchót: „aki kiválasztott bennünket”, „aki adta nekünk”, — mert téged is kiválasztott s neked is adta a Tórát. És ne legyen a te belekap-

## Miklas elnök az ifjúságnak bibliai szellemben való neveltetéséért

Bécsből jelenti tudósítónk: Az egykori császárváros orthodox zsidósága a napokban ünnepelte hetvenedik évfordulóját annak, hogy Talmud-tórája, mely egyszersmind elemi és polgári iskola fiúk és leányok részére, a nyilvánossági jogot elnyerte.

Ez a jelenleg 500 növendéket számláló iskola egy zsinagógával és a bécsi zsidó muzeummal együtt a bécsi u. n. zsidó-negyedhez tartozó Malz-gasse egyik csinos épületében van elhelyezve.

Az izléseken feldíszított iskolatermekben lefolyt emlékünnepeken megjelentek az állami és városi iskolák, a közoktatásügyi minisztérium, a nagyhitközség, a polgármester, a katolikus nevelési szövetség stb. intézmények képviselői. Az iskola melletti zsinagógában Fürst főrabbi által lefolytatott ünnepi aktus és az iskola igazgatójának dr. Pollák Joélnak ünnepi beszéde után a kultuszmi-

nisztérium képviselőjében megjelent dr. Battista miniszteri tanácsos, az osztrák népiskolai ügyek referense hosszabb beszédben tolnácsolta a kultuszminiszter üdvözlését és kiemelte az iskola jelentős eredményeit, melyet az osztrák iskolahatóságok rokonszenvvel köszöntének. Ezután a polgármester és a városi iskolatanács képviselői szólaltak fel.

**Miklas szövetségi elnök szívélyeshangu levélben tolnácsolta szerencsekívánatait. Üdvözlő iratában külön kiemeli az ifjúság bibliai szellemben való nevelésének fontosságát.**

Az ünnepélyes aktus befejezését képezték az egyes osztályok rendezvényei.

A nap ünnepi szónoka dr. Pollák Joél rabbi, igazgató kifejtette, hogy a Talmud-tórát 1849-ben alapította Freistadt J. L., aki pár hónappal előtte a Schiffschul alapjait rakta le.

csolódásod csekély a te szemedben, mert ha mi kapcsolatba hozzuk magunkat a mi őseinkkel, te kapcsolatba hozod magadat azzal, aki szölt és megteremtődött a világ.

— Azon pedig, hogy halgának mondtak téged, nagyon esodálkozom. Ilyen ember, aki otthagya családját és országát, csatlakozott ehhez a zsidó közösséghez, amelyet mostan mindenki gyűlöl, olyan ember, aki belátta, hogy a Tóra az igazság tana és tudja, hogy az összes vallási rendszerek onnan vannak véve, az egyik hozzátessz, a másik elvesz, az egyik változtat, a másik alakít és ő otthagya mindazt, meg a szent úton, ül a prófétaó mesterének Majse Rabénünek lábaihoz, kedvell az ő törvényeit; arra

vágyik, hogy közeledjék az élet világosságához, a földi világot kidobja szívéből és nem fordul a gögösökhöz, sem a hazugságban letérökhöz, ez balga legyen? I'ten ments! Nem balga vagy te, hanem megértő, belátó tanítványa Avróhom ősatyáknak; aki őt megáldotta, téged is megáld.

Ezt írja a Rambam. Ez igazán nem faji exkluzivitás, vagy faji gyűlölet.

Félreértések elkerülése végett meg legyen jegyezve, hogy itt csakis a meggyőződésből áttértekről van szó, mert tudvalevőleg a zsidó vallás merőben ellenzi, sőt erősen meg is nehezíti a hozzá való áttéréseket. Csak ha valaki az elébe göröditett akadályok dacára meggyőződésből áttér, azt egyenrangúnak ismeri el.

„VICA” gyermekköcsi, gyermekágy, összecsu-kos sodronyágy, szolon, matracpárnák

legelesőbban: **Ausch, Kertész u. 50**, Tel.: 146-249

**Katzer Árpád szücsmester**  
bunda-, róka- és szörmedarul ellimerien jutányosak  
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON: 112-084

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.  
Keksz, levestészák és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegdő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

**WEISZ MÓR**  
orthodox kóser keksz. kétszersüit. és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-428-05

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

**Heiden Leó**  
ékszerésznél

Sa át üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.  
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10



# Tovább tombol az arab-terror a Szentföldön

Jeruzsálemből jelentik: December 14-én éjszaka Tiberiásban meggyilkolták az arab terroristák Berger Chajim 24 éves zsidó segédrendőrt. Berger egy másik segédrendőrral, Rosinnal szolgálati úton volt, amikor a tiberiási polgármester háza mellett megtámadták őket. Bergert hat golyó érte és nyomban meghalt a helyszínen. Rosin csak könnyebben sebesült meg és revolverével még két lövést is tudott leadni a támadókra. Csak úgy menekült meg a biztos haláltól, hogy földre vetette magát és úgy tett, mintha halott volna. Az arabok elrabolták a segédrendőrök fegyvereit. Berger három évvel ezelőtt, mint illegális bevándorló került a Szentföldre Magyarországból és csak 14 nappal ezelőtt kapta meg az engedélyt a kormánytól az országban való állandó tartózkodásra.

A hatóságok értesültek arról, hogy Tulkarem környékén egy harmintagú terror-banda tartózkodik. A karhatalom nyomban a helyszínre vonult és üldözöbe vette a terroristákat. A harcban három arab elesett és több súlyosan megsebesült. Egy arabot elfogtak. Egy angol katonára is megsebesült.

A jeruzsálemi katonai törvényszék hála ítélté Abu Tkhin és Muhamed Jabar nevű arabokat, akik december 2-án Kfar Szaba mellett meggyilkolták Mendel Mins zsidó sofírt. Ugyancsak a jeruzsálemi katonai törvényszék tíz évre ítélté Zahrah Bassal arab asszonyt, akinek házában robbanóanyagot találtak. Férjét is felelősségre vonták, de felmentették.

Jeruzsálem, dec. 27. Az ország minden részéből súlyos zavargásokat és terrorcselekményeket jelentenek. A legsúlyosabb volt a helyzet Tiberiás környékén. A várostól nyugatra kétezer főnyi angol rendőr és katonai folytatta négy nappal ezelőtt megkezdett tisztogatási akcióját. Az arabok ezekben a harcokban negyven halottat vesztettek. Angol részről egy tiszt, aki a harcokban súlyosan megsebesült, a kórházban belehalt sérüléseibe. Azonkívül még öt tiszt és katonája szenvedett sebesüléseket.

Jeruzsálem közelében orvul lelőtték Werner Less 27 éves németországi zsidó bevándorlót, aki a „Sechunat Hapoalim”-ből tejet vitt kerékpárján Jeruzsálembe. Az egyik golyó fején találta el és Less nyomban meghalt.

**Slomo Bin Nun magyarországi származású, 27 éves zsidó segédrendőrt Kfar Hittin kolónia mellett lőtték le az arab terroristák.**

A zsidó segédrendőr lóháton teljesített szolgálatot a kolónia közelében. A kolónia őrrei észrevették a támadást és alarmozták az egész telepet, de mire a helyszínre érkeztek, már csak a lovat találták ott. Bin Nunnak nyomaveszett. Később Szedjera mellett találták meg Bin Nun holttestét. Jeruzsálem közelében az arab terroristák megtámadtak egy zsidó autóbust. Josef Ben Jizechok Simon jeruzsálemi lakos súlyosan megsebesült.

Saab faluban, a transzjordániai határ közelében, fegyverraktárt fedezett fel az angol katonaság, amelyet elkoboztak. Egy arabot, aki menekülni próbált, agyonlőtték.

A rendőrség és egy arab banda között történt fegyveres összecsapás során két arab meghalt egy megsebesült, egyet elfogtak. Hebronban megöltek egy arabot.

A transzjordániai határőrség és egy husztagu arab banda között lefolyt harc során lelőttek egy arabot, akinél német eredetű fegyvert találtak.

Jahib arab faluban, Jenin mellett, az angol katonák elfoglaltak egy arab terrorista fészket, ahol gépfegyvereket állítottak fel és rádióállomást építettek. Mialatt a falu fölött repülőgépek keringtek, a katonák átkutatták az egész falut.

Nazaret és Tiberiás környékét bekerítette a katonaság. Az összes falvakat átkutatták a rendőrök és katonák.

## Egy rendőrtiszt a kasrüséért

Az új palesztinai élet olyan könyvvel gazdagította meg az irodalmat, amelyre eddig példa nem volt. *Dávid Tithar* 1926-ig, mint tiszt szolgált a palesztinai rendőrségben és most megjelentette rendőri szolgálatáról szóló emléket ilyen címen: „Egyenruhában és egyenruha nélkül.” Igen népszerű ember volt a szentföldi vallásos körökben, mert amennyire lehetett elősegítette a vallásos intézmények fejlesztését. Elmondja például a következő esetet:

Jeruzsálemben nagy megbotránkoztatást keltett, hogy a főkörmányzóság szomszédságában, a Hadasza-kórház mellett egy vendéglős tréfó húst használt állandóan. Bejelentették az esetet Kuk főrabbinak, aki magához hívatta a vendéglőst, de az nem jött el. Följelenítette a hatóságnál. De az országban kereskedelmi szabadság uralkodik és nem lehet senkinek se megtiltani, hogy tréfót ne főzzön. Bojkott proklamálása céltalan lett volna, talán reklámul is szolgált volna. Mit lehetett tenni? Kuk főrabbi azt szokta mondani: „Két támaszom van a vallási dolgokban: a főkörmányzó és Tithar rendőrtiszt. De nagy baj, hogy a kormányzó először tanácskozik az ő jogi szakértőjével Bentwich-el és ezáltal a dolgot halasztást szenved. Azonban az én kedves rendőrtiszt barátom hozzá van szokva egy kézlegyintéssel elintézni a dolgot.”

Igy történt tehát — írja a zsidó rendőrtiszt, — hogy Kuk hivatott engem és kérdezte, mit lehetne itten tenni? Egy kicsit utána néztem a dolognak és megállapítottam, hogy a vendéglős a rendeletileg megállapított esti 9 óra után még mindig kiszolgált alkoholos italokat. A rendőreimnek megadtam az utasítást, hogy tetten kell érni. Ez sikerült és akkor a maximális büntetést kapta. A legközelebbi alkalommal még súlyosabb büntetést szótam rá. Erre az ember kezdett föleszmélni, kezdte érezni, hogy a rendőrség „pikkelt” rá. Természetesen nem tudott ellene tenni semmit, hisz a törvény szerint jártunk el. Amikor erről beszélgetett ismerőseikkel és barátokkal, megmondták neki, hogy Tithar rendőrtiszt jóindulatát csak Kuk főrabbi útján érheti el. Így tehát: mit volt mit tennie? Kénytelen volt fölkeresni Kuk főrabbit, ikinek idézéseit addigél előkelően ignonálta. Megjelent előtte és kérte a közbenjárását. Kuk megígérte, de természetesen előzőleg köteleznie kellett magát, hogy a tréfó konyhát beszünteti...

# A szentéletű gróf története...

...Negyvenkét gyertyaláng lobogott az asztalfőn és káprázva ontotta fényét a szanzi nagy caddik lángoló arcába, csillogó nagy szeméibe és a fehér abroszra leomló hófehér szakállára. Az asztal körül ülő hívek áhítattal vetettek egy pillantást a caddik felé, akit az egymás mellett álló negyvenkét sudár gyertyatartó mint díszörség védett a kíváncsi szemektől. A távoliak csak káprázatot és sugárzást láthattak és olykor-olykor a szemek szent villanását. Meghökkenve vetették vissza fejüket az asztal fölé és hallgatták a gyertyák mögül ömlő péntekestű dalt, a Solajm Aléchem-t:

*Üdv veletek, I'ten angyalai,  
Béke angyalai, Eg angyalai,  
Királyok királyainak Királya,  
A Szent, ki küldött, áldott legyen...*

És mikor a caddik felállt és a kicsorduló serleggel a kezében megszentelte a Sabboszt, mindenki látta, hogy a Béke angyalai, az Eg angyalai körülbegek a fejét és megkoszorúzzák őt ama ötven felett való hetven virágos koszorúval...

A kidül-bor mellé finom szombati ételek kerültek az asztalra és már a Sabbosz-köszöntéskor ott párolgott a gyertyatartók mögött a szombati hal, megfűszerezve ama bűvös fűszerrel, amelynek neve Sabbosz és amelynek illatát csak az érezi, akibe péntekeste belépszál a szombati lélek, hogy ünnepi hangulatba tartsa másnapestig, míg a Szombatkirálynő el nem búcsúzik...

A szanzi nagy caddik leemelte a fedelét a halastálról és miközben megízlelte a szombati ételt, magába mélyedve szólt:

— Ó, bárcsak érezném tudnám én is egyszer a szombati halban azt az ízt, amelyet a szent caddik Potoczky gróf érzett...

— A rebbe szereti a halat? kérdezte egy hang félénken.

A caddik idegesen pillantott fel:  
— Balgaság! A halat szeretem? A világot Teremtőjét szeretem!...

Pár falatot lenyelt, aztán szinte szomorúan csóválta a fejét:

— Ó, bárcsak én is kidolgozhatnám egykor úgy a testet, mint a szent caddik Potoczky gróf.

Sokan a hívek közül, akik már ismerték a zsidó hitre tért Potoczky gróf szomorú történetét, megértették a caddik szavait, a többiek pedig meglepődve hallgatták:

\*

Kevesen tudják, milyen magas fokra emelkedett nemcsak a lelke, de a teste is!... Hogyan tisztult meg minden földi salaktól... Hogy szállt, szállt oda, ahová

már az ég angyalai sem tudják mind követni... — kezdte mesélni a caddik a gróf történetét.

Az ég angyalai — folytatta — az Eg magasságában születtek, nem kísérti őket sem bűn, sem szenvedély, sem öröm, sem harag. De ő ott született Izrael elnyomóinak földi palotájában, hús és vérből. Biborban, selyemben nevelkedett és atyái házában bűne ringatta az ölében...

És ifjú lón a gyermekből és az ifjú ott hagyott bíbort és selymet, palotát és kertet és ment a rongyok közé, a tövisek közé, a sikátorok közé, hogy megkeresse az igazságot... És útjában reálalt Izrael I'tenére és az ő szent Tórájára...

Vilnából Rómába, Rómából Amsterdamba bolyongott az ifjú gróf és Ábrahám szövetségébe lépvé, Avróhom lón a neve. És kenyeret evett sóval és vizet ivott mértékkel és lett a kenyere, amire éhezett: a tan, és vize, amire szomjazott: a Tóra...

És jött az anyja befátyolozott arccal, gyászoló fejjel és kérlelte őt könyörögve:

— Térj vissza hozzánk, térj vissza atyád házába és töröld le rólk a nagy szegényt. Dús palotád vár virágos kerttel és te itt kunyhóban lakol idegenek között. Selyem és bíbor vár otthon és te rongyokban jársz itt a szegények között. Dús lakomák várnak csillogó termekben és te itt éhezél... Vagy tán hiszel e balgák túlvilágában?...

És Rabbi Avróhom Potoczky szeliden az anyjára nézett és szólt:

— Te azt hiszed, ó, anyám, hogy engem a túlvilági jutalom reménye csábított ide új testvéreim közé. Esküszöm néked, ha tudnám, hogy sohasem lesz lelkemnek a mennyei üdvösségben része, akkor is itt maradnék és elég volna nekem a földi jutalom, a föld gyönyörűsége, hogy megismertem az igazságot... És hidd meg, ó, anyám, ha felvehetem reggel az imádsághoz az ezüstkoszorús taliszt, nagyobb örömöm van, mint amikor

a mi nagyuraink magukra öltik a selyem- és bíborpalástokat... És ha elmehek esténként a Tan házába, hogy együtt tanuljam testvéreinkkel a Tóra igazságait, nagyobb a gyönyörűségem, mint mikor egykor otthon hamis színjátékokba, hiú mulatságokba mentünk... És ha péntekeste a szombati lélekkel meggyarapodva megízlelem a Szombatkirálynő tiszteletére készített halat, élvezetesebb előttem, mint amikor otthon minden nagy lakomák minden finom ételét csiklandozta az ínyemet... Nem a túlvilágért vagyok én itt, hanem csupán csak a földi világért, amelynek gyönyörűségeit te is megismerhetnéd, ha itt maradnál velem, ó, anyám...

És Rabbi Avróhom Potoczky sírva fakadt és megfogta anyja kezét és elborította könnyeivel. De a grófnő büszkén kitépte a kezét kezeiből és kifutott a kis szobából...

És Rabbi Avróhom Potoczky mindjában belemélyedt a Tóra titkaiba.

És elérkezett az idő, hogy szent mártírhallal haljon új hitéért. Szívét megszálta a vágyódás szülőanyja után és elindult titokban szülővárosába, Vilnába, hogy titokban láthassa őt.

De szülei felismerték, elfogatták, börtönbe vetették, megkínózták és megspanyargatták és midőn tovább is megmaradt hiténél, máglyahalálra ítélték.

És mikor kivitték a szent caddikot a vilnai piacra, hogy megégesse és a máglya körül álltak a város népei, mint utolsó kérését kérte bírától, hogy beszélhessen új testvéreivel: „Ne gondoljátok, hogy igazságot tettetek, az igazság az I'tennél van és én meghalok a hitemért. De hadd beszéljek néhány szót hitem fiaimhoz”.

És Rabbi Avróhom Potoczky a zokogva síró zsidók felé fordulva szóra nyitotta ajkait:

— Ne sirjatok, ne zokogjatok értem, testvéreim. Egész életemben gyötört a gondolat, hogy a testnek talán nem lesz majd megtisztulása. A lelkemből kiégte a salakot a Tóra, a lelkemet megtisztította az I'teni tan, és az I'teni szolgálát, de mi lesz a testtel, mely ilyen helyről származik, hogyan fog az felemelkedni és megtisztulni a salaktól? És ime, az I'ten megkegyelmezett nekem és most ujjonghatok, hogy testem is megtisztul a tüzből és ime mint az ég angyala, oly tisztán szállhatok a mennyei Itélőszék elé, a Sechina oltalmazó szárnyai alá...

És a szent caddik beleugrott a lobogó máglya tüzébe és egész erejével kiáltotta:

— S'má Jiszroél... — halljad, Izrael,

## PARÓKA

különlegességek  
Modern és tartós kivitel  
Tartós ondolálások, alakítások  
Olcsó árak

**ALTSCHÜLER**  
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12

(Királyucca sarok)  
Telefon: 1-310-79



אָרַט'ס פֿאַר  
**Karmel Pensió** Friedmann Józsefné  
Budapest, Andrassy-út 43.  
Telefon: 1-289-67.  
Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.  
Modern kényelemmel berendezett folyóvizes szobák, elsőrangú — konyhá.  
Referencia:  
**Bpesti orth. rabbiság**

és halljátok mind, az I'ten, a mi I'tenünk, az I'ten egyetlenegy!

Mikor a szanzi nagy caddik befejezte az elbeszélését, könnyek eslogtak a szemében és az asztal körül ülő hívek szeméi is megteltek könnyel.

— Ime, tudjátok, milyen magasra tud emelkedni az I'ten választottja... Ó, magasságok magassága!... Ó, bárcsak ki-dolgozhatnám én is egykor úgy a testet,

mint a szent caddik Potoczky gróf...

Aztán odaszólt a melléje ülő, még ki-dús előtt tartó fiához:

— Folytasd a szombati dalt, fiam...

És vele az egész asztal körül egyszerre felzendült újra a sabbosköszöntő ének:

Udv veletek, I'ten angyalai,

Béke angyalai, Eg angyalai,

Királyok királyainak Királya;

A Szent, ki küldött, áldott legyen...

Patai József.

## Tollhegyről...

Kairóból jelentik, hogy az ottani „Al Azhar” egyetem mohamedán hittudományszerű kara egy indiai fejedelem kérésére nagyfontosságú vallási szabályokra vonatkozó döntést hozott arról a kérdéssel, hogy Iman Maleknak, egy mohamedán szekta alapítójának tanai szerint, az igazhívó, tiszta állatnak tekinthető-e a kutya. A döntés szerint a háziorzók ebek tartása nem ellenkezik a próféta tanításával. Az eleven kutya nem tisztátalan állat és aki kutyaát ágyába vesz, vagy kutyaával játszik, nem lesz tisztátalan. Ha a kutya egy imáját éppen befejezett igazhívó ruháját nyalja, ezzel nem hatálytalanítja az elmondott imát.

Ez a napilapokban olvasható híradás nagyon tanulságos rednek nézve. Látjuk, hogy még vannak indiai fejedelmek, akik „paszkenoltatnak” maguknak a főmohamedán teológiai fórumtól. Ebben a tekintetben vannak természetesen kivételek. Például Törökország mostani diktátora nem teketóriázott sokat, alaposan felforgatta és megcsúfolta az iszlám régi tradícióit és nem törődött a muftik tiltakozásával. A döntésből azt látjuk, hogy az iszlám köreiben még most is megtartják a tisztátalanság kerüléséről szóló törvényt. A zsidó vallástörvény ebben a tekintetben az egyedül lehetséges álláspontra helyezkedik, hogy élő állat (baal chajim) nem foglal magában tisztátalanságot. Keleten a kutya nem olyan mértékben háziállat, mint nálunk. De azért tudjuk, hogy már a Tóra előírja, hogy a szétszaggatott (tréfó) állat darabjait oda kell neki adni, a bölcsen tanítása szerint azért, mert amikor Izrael fia Egyiptomból kivonultak, akkor nem hallatták hangjukat. A Talmudban viszont

sok jó tulajdonsága van felsorolva, hogy meglepszik a legkisebb táplálékkal, hogy hűsleges, megismeri az urát, de az is, hogy arcátlan. A kabala a rossz szellemeket és a bűnrre esábtó démonokat arcátlan ebeknek nevezi (kalbi d-ch'zifin). Igazi zsidó körökben nem tudnak most sem megbarátkozni azzal, hogy kis kutyát tartanak, mert a Talmud bölcsői (Bovo Kamo 87.) eltiltják harapós kutyát tartást a házban, ha nem házörzésre történik. Évszázadokon át sokat szenvedtek a házalul járó zsidók a kutyáktól. Igy magyarázható ez a történet:

— A szegény zsidó bekopogtat a nemesnek házába, de a ház ura kiszól: „Vigyázz, a kutya nem szereti a zsidót”. A zsidó felel: „En már hozzá vagyok szokva ahoz, hogy minden kutya antiszemita”.

Marschall államtitkár kijelentette, hogy a földbirtokosok 98 százaléka patriarchálisán bñnik munkásaival. Ha ez igaz, akkor feltűnő, miért olyan nagy-mérvű az elégtelenség? Eszünkbe jut Nechemjo Gottlieb, a budapesti orthodox Chevra néhai, szarkasztikus megjegyzéseiről és jókedvéről nevezetes libererje, aki erre vonatkozólag egy „filozófikus” spintizálást rögzített meg az egyetlen irodalmi műben, amelyet hátrahagyott és amelyet nem igen ismernek, mert csak Purimra készült vitairatnak. Ugyanis előzőleg Sonnenschein Sámuel z. l., aki később az orth. hitközség népkiskolai tanítója lett, igen kacagtató röpiratot bocsájtott ki, amelyben nem kimélte a Chevra vezetőit sem, amire Nechemjo bácsi köteletségének tartotta, hogy ellenröpirattal válaszoljon. A röpiratnak cí-

me (Skiasz Hachamo, azaz: Sonnenuntergang) mutatja, hogy Sonnenschein ellen van, mert nem napfényről, hanem „naple-nyugtáról” van szó. Ebben az iratban következőképpen okoskodik. Ha valahol szüde van, akkor megemlékeznek a hitközségi alkalmazotról, ha elérkezik a barmiczóv, a chaszene ideje, szintén annak, ha pedig — ne adj I'ten — levájo van, akkor is kap az alkalmazott. Dehát — folytatja Nechemjo bácsi — ha ez így van, mért nincs az alkalmazottnak semmije? Ebből következik, hogy talán a kiindulási pont hamis, azaz a felsorolt alkalomkor nem igen adnak neki. — Igy van a dolog a patriarchális földbirtokosokkal és elégedetlen munkásaikkal.

Egy zsidó szakorvos, el akarva hagyni Németországot, beadványt intézett a pénzügyi hatóságokhoz, hogy engedjék el neki az ugynevezett kivándorlási adót, mert hiszen az uralkodó rendszer fel-fogása szerint egy zsidó kivándorlását „elvileg német érdeknek” kell tekinteni. A legfelsőbb pénzügyigazgatóság a kérelmet elutasította és a német jogakadémia hivatalos lapja a következő megjegyzést fűzi az esethez: „Nemárja kivándorlók gyakran kísérik meg, hogy megszabaduljanak a kivándorlási adótól azzal az indoklással, hogy kivándorlásuk megfelel a német érdekeknek. A legelső pénzügyigazgatóság több ízben foglalkozott a kérdéssel, hogy valóban német érdek forog-e fenn. Ha valaki külföldre megy, csak akkor szolgál német érdekkel, ha odakint olyan tevékenységet fejt ki, amely a nacionálszocialista politika és nacionálszocialista gazdálkodás vonalán fekszik.

Ezt a hirt hozza a Neue Zürcher Zeitung. Németországban tehát az az elv a zsidókra nézve: se ki, se be. Ez a kiméletlen eljárás nem új. Már a spanyolországi kiűzetés alkalmából gyakorolták 1492-ben. Küzték a zsidókat, de nem engedték, hogy vagyonukat kivigyék, csakis olyan örökben, amelyekben szabad kivitel volt. Ezért eladtak egy házat egy darab vászonért, egy szőlőt egy szá-márért, pénzt egyáltalában nem volt szabad kivinni. Spanyolország kiűrült, zsidómentes lett és most — most látjuk, mivé jutott. A zsidómentesség ott nyomort, sötétséget jelent. Askenáz (Németország) követni fogja Szeferdot (Spanyolországot)?

## A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 44

1533-at írtak, amikor György brandenburgi örgróf harmadszor házasodott meg. Zivataros ifjúsága volt, egy-ideig Magyarországon is tartózkodott II. Lajos király udvarában. Amikor azután Lajos a mohácsi csatában elesett, akkor otthagyta Magyarországot, s visszatért Brandenburgba, mint unokaöccsének gondnoka. György örgróf az új protestáns egyház egyik oszlopa volt. Különféle rossz és jó tulajdonságok egyesültek benne. Mindenképpen érdekes ember volt. Szerette az életet és rendkívül költséges szórakozásai voltak. Harmadik házassága igen sok pénzbe került és a kincstára már kiürült a tartománynak, mely fölött uralkodott. Eppen azon-gondolkozott, honnan lehetne pénzt szerezni, amikor belépett kancellárja, Georg Vogler. Meghajolt előtte és szemhunyorogva mondta.

— Főméltóságú uram, segítséget hozok.

Csuf és gonosz emberke volt ez a Vogler, de az örgróf teljesen megbizott benne, mert mindig tudott pénzt szerezni. Igaz, hogy nem egész tisztességes úton, egymásután bezáratta a kolostorokat, alapítványokat és vagyonukat lefoglalta a tartomány részére.

Az örgróf kérdőn nézett kancellárjára:

— Mi az? Talán megint kolostorokat akarsz bezárni? Hisz már nincs is a tartományban kolostor? Vagy van?

— Talán egynéhány van még, de hagyjuk lakóikat kihalni.

— Megmondom őszintén: te is Luther is, egy kicsit messze mentek a reformálásban.

— Ó, ebből az alkalomból egész másról van szó főméltóságú uram. Itt hozom az aktákat, melyek arról szólnak, hogy főméltóságod birtokán, ahol ítélkezési joga van, a sziléziai Ratiborban gyalázatos gyilkosság történt. Egy öt éves gyermeket az erdőben meggyilkolva találtak. A nép azt kezdte mindjárt mondani, hogy a zsidók csinálták. Erre Főméltóságod megbizottja Ratiborban kétszáz zsidót lefogott, az előjárójuk és még két előkelő ember tortúra alá került, mire be is vallották, hogy ők követték el a gyilkosságot.

— És te elhiszed ezt a gyalázatos mesét? Ugyan! Emlékszem, hogy Magyarországon volt egy zsidó jóbarátom, Fortunetus Imrének hívták, aki a király pénzügyeit irányította. Gyakran beszéltem vele erről, ő felvilágosított engem, hogy ezt a mesét csak aljas gyűlölet koholta.

— Legkegyelmesebb uram, itt nem fontos, hogy én hiszem-e el, vagy főméltóságod, ők bevallották és így tehát a mi lelkiismeretünk meg van nyugtatva, egyszerűen elégetjük őket és a vagyonukat a kincstár részére lefoglaljuk. Kegyeskedjék aláírni az ítéleteket és megint lesz pénzünk.

Az örgróf átolvasta az iratokat és felugrott:

— Azt akarod — szóló rá Voglerre, — hogy kétszáz embert itéljek tüzhálárra egyszerre?

— Legkegyelmesebb uram, azt a hirt kapom Ratiborból, hogy sok pénzük van ezeknek az embereknek és ha megszabadulunk tőlük, annyi pénz jön be, hogy egyszerre kimenekülünk a zavarokból.

— Hát ezt nem teszem.

— Hát azt a hármat, aki bevallotta, azt égessék el, a vagyonukat foglalják le, de a többieknél várunk, amíg vallani fognak.

Amikor a sziléziai zsidók ezt meghallották, kétségbe-esésükben Frankfurthba küldöttek, ahol elpanaszolták, rettenetes sorsukat. Megint R. Joselmann feladata lett az örgrófnál való közbenjárás. Megint nekiindult a nagy útnak, egy kísérő társaságában, föl, a Majna mellett, ugy mint 23 évvel ezelőtt, amikor a Pfefferkorn-féle szfórim-

elégetés ügyében tevékenykedett. Hosszú, keserves ut volt ez. Hetekig tartott, amíg elérkeztek Nürnbergbe, ahol megtudták, hogy az örgróf most Schwabachban székel.

Schwabachban először a kancellárt keresték fel, aki azonban igen nyersen fogadta őket.

— Egészen helyes — mondotta nekik — ami a zsidókkal történik. Miért nem látják be, hogy Wittenbergben Luther személyében egy új nap támadt, miért nem válnak lutheránusokká?

— Kancellár ur! Excellenciád új hite olyan ember-telenségre tanít, hogy kétszáz ártatlan embert megfosszának az életüktől? Ha igen, akkor jobb lett volna, ha ez az új nap fel sem kel. — És komolyan hiszi azt az ostoba mesét.

— Engem ez az egész nem érdekel. A bűnösök vallottak és ez elegendő.

R. Joselmann kísérője erre pénzt ajánlott a kancellárnak. A kancellár küzdött magával, szeretne volna a pénzt megkapni, de tudta, hogy ellenségei leskelődnek és rögtön elárulnák, s ezért kijelentette: Nem engedem magam le-kenyerezni.

R. Joselmann és kísérője dolgvégezetlenül távozott. Amikor kijöttek, akkor R. Joselmann idézte a Megillóbból: „Revach v'haczóló jaamadj lajhüdim mimókajm ácher — segítség és menekülés támad majd a zsidóknak más helyről!”

Mikor Schwabach utcáin végig mentek, hozzájuk lépett egy szolga és azt mondotta nekik, hogy az ura kéreti őket, látogassák meg. Bementek egy házba, ahová a szolga kísérte őket és egy méltóságos megjelenésű ember fogadta R. Joselmannt és kísérőjét.

— En Dr. Sebastian Heller vagyok — mutatkozott be nekik — az ország alkancellárja. Hallottam, hogy ti abban a csunya ratibori ügyben fáradoztok. En meg vagyok rendülve, hogyha az új vallás ilyen jelenségekkel van összekötve. Beszéltem a kancellárral, de ő konok és megátalkodott, nem hallgat az értelmes szóra és a tartomány ura bizik benne.

— Jó uram, nem tudna nekünk valami tanácsot adni?

— Eppen azért küldtem kegyelmetekért. Először az örgróf fiatal feleségét kell megnyerni. Vegyetek neki valami szép ékszeret. És hogyha ezzel megnyertétek a kegyét, ajánljatok pénzt az örgrófnak, s akkor minden rendben lesz, mert minden baj onnan ered, hogy az örgróf állandó pénzhányban szenved. Azonkívül van egy jó barátom az örgróf környezetében: Berndorf kamarás. Ő is egyengetni fogja utatokat.

Erre a két küldött visszatért Nürnbergbe, ott kerestek valami drága ékszeret. Nem lehetett készen kapni, hosszas keresés után egy értékes darabot találtak, Cellini hires olasz mester egy remekművét. Megvették, visszafelé indultak. Ott azt hallották, hogy az örgróf Ansbachban székel. Ansbachban megháltak, és ott találkoztak két szolgálával, az örgrófi udvarból. R. Joselmann megvendégelte őket és akkor elmondották, hogy a kancellár megbízásából leveleket visznek Berlinbe és Königsbergbe. R. Joselmann tudta, hogy fontos adat ez. Mutatja, hogy a kancellár Berlin és Königsberggel levelezik, akik be akarnák kebelezni a bradenburgi örgrófságot. Rögtön értesítették erről az alkancellárt.

Nemsokára ott állottak mint ékszerkereskedők Emilia örgrófnó előtt és bemutatták neki az ékszeret. A fiatal-asszony egész el volt ragadtatva és szomoruan mondomta, hogy sajnálataira nem tudja megvenni, mert nincs most pénze.

— Főméltóságú asszony — ragadta meg az alkalmat R. Joselmann — felajánljuk hódolattal ajándékunkat.

(Folytatjuk.)

### MEGLEPŐ UJÍTÁS!

**Piechnik és Mechtl**

IV., Váci-utca 13.

**A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllel készítve.**

**ELEGÁNS!**

**FIATALOS!**

## HIREK

## NAPTÁR

Sabbosz Voeró, Tévész 28

— Rajs-chajdes venesolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 3 50

— kimenetele — : 4.45

— Hétfő: Rajs-chajdes Svat —

Sabbosz Baj, Svat 6, gyertyagyújtás (Bpest): 4, szombat kimenetele 4.55.

Legközelebbi számunk a közbeszó hivatalos nyomdászinet következtében péntek helyett hétfőn jan. 10-én jelenik meg.

— A lelkesi korpótlék felemelése. A kultusminiszter rendelkezésével hatályon kívül helyezte a lelkesi korpótlékot. 1938-ban elrendelt 5%-os csökkentését és így a lelkesi korpótlék 1938. január 1-től ismét az 1932. július 1-ével megállapított mértékben kerül folyósításra. — Ez a rendelet az orth. rabbikat illetően a magasabb képesítésekre vonatkozik.

— Szombattartók világszövetsége központja Londonban. A Zsidó Sajtóiroda jelenti Londonból: Tekintettel arra, hogy a régebben Berlinben létesült központját a szombattartók világszövetségének az ottani viszonyok folytán kénytelenek voltak feloszlaltatni, újabb egybegyűlések az angolai Smirasz Sabbosz-bizottságok és elhatározták, hogy megragadják az iniciatívát a világszövetségnek Angliában való megalapítására. A megválasztott széleskörű bizottság máris akcióra lépett. Az összes országok Smirasz Sabbosz-bizottságai felkérteknek a közös munka érdekében érintkezésbe lépni a londoni bizottsággal, melynek címe: Sabbath Observance World Union, Jewish Centre House, 74, Jane Street, London, E 1.

— Heves hitk. választás Szerdahelyen. A pozsonyi Iroda által delegált választási biztos vezetésével dec. 19-én tartották meg Dunaszerdahelyen a tisztuifást, melyből a régi elnök Weiss Sándor került ki győztesen. Rimstein Izsák, Wetzler Péter alelnökök. Grünwald L., Fleischmann G. pénztárosok. Herzfeld M. ellenőr, Szoffer S., Hirschler E. gabék, Müller L. iskolaszéki elnök, Breuer B., Frey M., Horovitz Á. stb. tanácsnokok; Adler M., Ábrahám L., Elfer M., Grünwald A. és S., Rosenbaum Á., Stern H., Tauber R. stb. képviselők.

## „BARBIEN” késnélküli borotválópor

minőségben utóérhetetlen

BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Eredeti angol szövet-  
különlegességek

Kazár Nándor

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc u. 4. — Szombaton zárva

— Mary angol királyné látogatása a londoni zsidó muzeumban. Mary özvegy angol királyné udvarhölgye kíséretében minden bejelentés nélkül megjelent a londoni zsidó muzeumban, ahol több mint egy órát időzött. Mary királyné elragadtatva szemlélte a remek műkincseket és különösen megnyerte tetszését egy sokévszázados törtekercs, amelyről fényképfelvételt is készített.

— Felmentő ítélet a beregszászi „iszúr” perben. Október 15-1. számunkban beszámoltunk, hogy a beregszászi orth. anyahitközség a csehszlovák terror-törvény alapján pert indított az ungvári orth. iroda ellen, mivel az iroda a rabbi-kollégiuma által megfosztotta a hitközséget orthodox jellegűtől, mert a hitközség vonakodott az iroda kompetenciáját elismerni. A hitközség egyben perrelt az ellene kiadott iszúr-határozatot aláíró 16 rabbit és a — miniszteri jóváhagyást mindenestre nélkülöző — határozatot publikáló lap felelős szerkesztőjét Klein Sámuel (Beregszász). Az ügyet októberben tárgyalta első ízben a beregszászi járásbíró, amely akkor a tárgyalást elnapolta. A december 20-án megtartott újabb tárgyaláson azután a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy rabbi részéről kiadott vallási jellegű határozat nem minősíthető a terror-törvénybe ítéltöknek minél fogva büncselekmény hiányában az összes vádlottakat felmentette.

— Hitk. választás és rabbizetés javítása. A sziráki rabbikerület december 19-én tartott közgyűlése a köv. vezetőseget választotta: Brack Dezső helybeli elnök, Schneller T. kerületi elnök, Kiszner Mór (Palotás) kerületi alelnök. Egyben a közgyűlés Knöfler Sándor főrabbi fizetését egyhangulag 33%-kal felemelte. A kerület megjelent tagjai közül számosan adakoztak a jesivamenza céljaira és biztostították a szent intézmény további hatatos támogatását.

— Követésre méltó. Makóról jelentik: „Löwinger Honka makói urleány (Löwinger Lipót z. l. bórkereskedő leánya) egy általa alkalmilag közvetített házasság után kapott 200 P honoráriumát jóteknycélú szétosztásra átadta Rubinstein Salamon orth. chevra kodisa elnöknek, aki 100 P-t a chevra kadisának, 40 P-t a Talmud-tórának, 30 P-t az orth. Nöegyletnek és 30 P-t az Országos Tomché Jesivász Egyesületnek juttatott”.

— Az egri orth. hitközség tisztujtása: Reiner Adolf elnök, Lusztig Ignác alelnök, Schwarcz István pénztárnok, Katz Salamon ellenőr, Blumberger József I. gondnok, Blas Dezső II. gondnok. Elöljárósági tagok: Ehrenfeld Mór, Fischer Béla, Groszmann Ernő, Reich Lajos, Róth Miksa, ifj. Schwarcz Farkas, Schwarcz Arnold.

— Haláleset. Vácon elhunyt rövid betegsége után Löwinger Áronné 56 éves korában. A megdicsőült aki a bécsi Schiff-család méltó sarja volt, hamisítatlan vallásos szellemben nevelte fel 11 gyermekét és jótékonyágáról ismert volt községén kívül is. Temetésén Silberstein főrabbi és Meisels rabbi hespedje után még nyolc gyászbeszéd hangzott el a megdicsőült egészen ritka kiválósága nemes lénye és erényes tulajdonságai méltatásában. — מנוחה.

— Szombattartók állásközzvetése. A budapesti Tiferesz Bachurim Smirasz Sabbosz Bizottsága által a következő munkaegek nyerhetnek elhelyezést. Budapest: 1 szabósegéd, 1 textil-szövőtáru-, 1 nyomdász-tanuló, 1 felszolgálóleány vendéglőbe és penzióba, 2 tanulóleány varrodába, 2 tanulóleány fehérneművarrodába, 3 német gyermeknász-szony, 1 kóserozónó vendéglőbe, 2 háztartásvezető (cseléd mellé), 2 háztartásbeli, 1 segédleány fehérneművarrodába, 1 gimnáziumot korrepetáló leány, 1 leány üzletbe és háztartásba. Vidéken: 1 fűszer-festék-rövidáru-, 1 kendőkereskedő, 1 mechanikus elektro-, 1 fűszer-vas-bőr-, 1 géplakatos-, 1 fűszer-vas-vegyes-, 2 vas-fűszer-, 1 szabó-, 1 rőfös-, 1 cipész-, 1 kötődés-, 1 fűszer-rőfös-vegyes-, 1 rövid-kötött-nürnbergiáru kereskedő, 1 vaskereskedő, 1 fűszer-rövid-vegyes-, 1 üvegporcellán-vas-, 1 rádióműszerész-, 1 textil-, 1 rőfös-rövidáru-, 1 nyomdász-, 1 cipőfelsőszékesítő segéd, 1 fűszer-rőfös-vegyes tanuló, 1 cipőfelsőszékesítő tüzőnő, 1 leány üzletbe és háztartásba, 3 háztartásvezetőnő, 1 háztartásbeli és gyermek mellé, 3 kisasszony gyermek mellé (németül tudók előnyben). Jelentkezni lehet egész napon át a hitközségi irodában Dob-u. 35. II. és estenként 7—8-ig a központnál Kazinczy-u. 27. I. — Női állások ügyében ezentúl a bpesti orth. leányegylet kebelében létesített Smirasz Sabbosz Bizottsághoz kell fordulni. Hivatalos órák hétfő este 8—9, szerda este 9—10, szombat este 7—8 között.

## BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek  
állandóan raktáron.

Budapest, Dob uca 27

(Skrek-ház) Mersékelt árak!

Luzsénszky  
ujból felsült

A hamis talmudcitatások főmestere Luzsénszky báró ezúttal alaposan felsült. Azt írta, hogy minden talmudpéldányon rajta van a pápai engedély, mert mindenütt a foliások előláján a Vilna szó mellett a Róma (Rom) szó olvasható. Ez olyan sületlenség, mint amikor azt írták egyes francia lapok, hogy „gróf Budapesti Napló” magyar politikus nyilatkozott, vagy amikor „Rabbi Jalkut”-ról ír a talmudhamisító Rohling. A „Róm” szó alatt ugyanis a Vilnabon nyomtatott példányok nyomdajelzősainak vezetékneve értendő.

Erre vonatkozólag egyébként Moskovits Adolf (Debrecen), a vilnai talmudkiadások közép-európai egyedárúsfője a következőket írja nekünk:

Róm egy litvániai városka, onnan származott és indult el R. Jozsef Reüvén 80 év előtt Vilnába és ott könyvnyomdát alapított, ahol a híres vilnai sas-ok és egyéb szférim nyomtatnak. Akkoriban tudvaleg még nem volt általános a vezetéknev viselete a zsidóknál és számos vilnai szférer előláján ez a szöveg olvasható: „R. Jozsef Reüvén ben R. Menachém min Rom”. (R. Jozsef Reüvén Róm-ból.) Később azután a család felvette a Róm vezetéknevet. Egyébiránt a héber irodalomban sehol sem fordul elő Róma mint „Rom”, hanem mint „Rajmi”.

Az érdekes megjegyzéshez hozzáfűzük azt az óhaját, hogy bárcsak mindehütt köztudattá válna, hogy Luzsénszky báró talmudtudománya nemcsak romboló, hanem — rom.

— Jahrzeit. Leifer Józsefné rabbiné (Nyiregyháza, Szabolcs-u. 16.) közli megdicsőült férje R. Jozsef Leifernek — R. Mordchele Nadwerner z. c. l. fiának — hiveivel, hogy férje Jahrzeitja hétfőn Rajs-chajdes Svat napján lesz.

— A külföldi sajtó a raziákról. A londoni Zsidó Sajtóiroda a köv. közleményben számol be a magyarországi raziákról: „A magyar kormány az utóbbi időben megkezdte a galíciai zsidók kiutasítását Magyarországból. Számos vidéki városban igazoltatták a zsidó tömegeket és minden pajeszt és szakáltt viselő zsidónak, sőt minden zsidóviselőtű chéder-gyerekeknek is, okmányokkal kellett bizonyítania magyar állampolgárságát. A budapesti hitközség interveniált a szorongatottak érdekében, kiknek legnagyobb része már 20 évnel is hosszabb ideje él az országban, a kormánynak azonban eltökélt szándéka Magyarországot megszabadítani a külföldi zsidóktól. Nagyszámú galíciai zsidó máris államnékülívé vált és nincs otthona. hová menjen”.

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetésük lejárt, sziveskedjenek azt postafordultával megújítani, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

Menyasszonyi imakönyvek: Moskovits Adolfnál, Debrecen, Pásti-utca 2.

— Két arab falu elpusztulása Palesztinában. Jeruzsálemi távirat közli, hogy az északpalesztinai menekültek előadása szerint, akik egyre nagyobb számban érkeznek Akkóba, az arabok és az angol katonaság közötti harcok során két falu teljesen elpusztult. A terroristák szétzórása tovább folyik. Angol repülők Tulkarem környékén két felfegyverzett arab bandát fedeztek fel, amelyet azután a katonaság futásra kényszerített. Tulkarem környékén újabb házkutatások és letartóztatások történtek. Haifai jelentés szerint a hatóságok betiltották, hogy az elesett terroristákat Szafedben temessék el. Az arab üzletek erre lehúzták redőnyeket abban az időben, midőn az áldozatokat a harc színterén eltemették.

— A bpesti orth. leányegyletben. (Kertész-u. 32. II.) január 1-én szombaton d. u. 3 órakor Schönfeld Ibolya tart előadást.

— Kémeri Nagy Imrét hitfelekezeti elleni igazgatásért tizenöt napra fogházra itélték. Dr. Kovács Miklós bíró elnöklete mellett vont szendán felelősségre a büntetőtörvényszék Kémeri Nagy Imrét. A kir. ügyészség hitfelekezeti elleni igazgatás vétségével vádolta a „Rajta” című nyilaskeresztes lap augusztus 7-iki számában megjelent cikke miatt. Kémeri tagadta bűnösségét és a szokásos jól ismert szólamokkal védekezett: a zsidóság nem felekezeti, hanem faj, tehát hitfelekezeti elleni igazgatás nem követett el. Majd a numerus clausus törvényre hivatkozott és azt igyekezett bizonyítani, hogy ez a törvény is fajnak deklarálja a zsidóságot. A törvényszék Kémeri Nagy Imrét hitfelekezeti elleni igazgatásban bűnösnek mondotta ki és ezért tizenöt napra fogházra itélt. Kémeri fellebbezett.

## Orth. kóser házikoszt

házhöz szállítva Mandel, Garai-tér 17  
Telefon 145-077. (A már rég elismert  
hévízi Mandel vendéglős.)

## PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámstílt hajból: javítást, ondulást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász.  
Budapest, Király-u. 53.

A szentföldi felosztási  
terv körül

Newyork, december 30. Dr. Stephen S. Wise, az amerikai cionista szervezet elnöke, a Federation of Palestine Jews konferenciáján, amelyen 150 delegátus vett részt, azt a kijelentést tette, hogy Londonból szerzett információ szerint Anglia elejtette Palesztina felosztásának tervét. A konferencia ezért eltekintett attól, hogy a felosztás kérdésében határozati javaslatot szavazzon meg.

Londoni kormánykörökben helytelennek minősítik dr. Wise információit és a Jewish Agency köreiben is szkeptikusan fogadták a newyorki nyilatkozatot. Cionista vezető körök szerint nem történt változás az angol kormány politikai vonalvezetésében.

A Zsidó Távirati Iroda értesülései szerint dr. Wise egy előkelő személyiségtől szerezte információját, aki „megbízható forrásra” hivatkozott. Az illető levelet intézett dr. Wisehez, amelyben többek között a következőket írja: „Aról értesültem, hogy az angol kormány el akarja ejteni a felosztási tervet és csak egyes cionisták magatartása tartja vissza a kormányt attól, hogy ezen szándékát nyilvánosságra hozza. A kormánynak nem áll szándékában újabb vizsgálóbizottságot Palesztinába küldeni.”

A „Falastin” című arab lap Ibn Szaud király külpolitikájával foglalkozva megállapítja, hogy az egyetlen megoldatlan kérdés, amely Ibn Szaudot is foglalkoztatja, Palesztina problémája. Szaudi-Arábia igen élénk érdeklődést tanúsít Palesztina sorsa iránt. Ibn Szaud — írja a lap. — nem járulhat hozzá Palesztina felosztásához és egy Transzjordániához csatolt önálló arab állam létesítéséhez, amelynek Abdullah emir volna az uralkodója.

— Orthodox karitatív munka Szerencsen. Még Szimchasz Tajró alkalmából történt — mint nekünk Szerencséről most jelentik — hogy a hitközség egyes neves, jótékony tagjai a közeledő télre tekintettel, másol is követésre méltó készséggel ajánlották fel hozzájárulásaikat a Talmud-tóra céljaira, valamint a község szegényei érdekében indítandó téli akció javára. Elsőnek kiemelendő Mandula Sándor áldozatkészsége: 50 q fát és szenet adományozott a Talmud-tórának és külön pénzt és tűzfát a szegényeknek. Selymes Árpád és Weinstock Hilel 10-10 q szenet valamint pénzt, Zeisler Andor 10 q fát és pénzt ajánlottak fel. Többek között megemlítenő még Stamberger Márkus és Gál Mózes bankigazgató, kik szintén bőkezűen adakoztak a szegények téli ellátására és a Talmud-tóra javára.

**Családi hírek**

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronként 1 P)

Raab Róza Sopron, Klein Manó Szombathely jegyesek.  
Schiffer Olga Alsókubin, Rauchverger Jenő Salgótarján jegyesek.  
Kaiser Miri Galanta, Eckstein Adolf Törökbalint jegyesek.  
Neufeld Hajnalkát Neufeld Simon miskolci rabbi leányát eljegyezte Rosenfeld Miksa Nagyszőlős.

**Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETTNER IMRE, Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszertőzsdetág.**

**Hölgyek figyelmébe!**  
Kelengye, pizsama, pongyola legízesebben jutna, osan készült Berkovits Magda juhérményszalonjában, Bpest, Lizi Ferenc-tér 3.II.3.

**BEKÜLDÖTT HÍREK.** A debreceni Tiferesz Bachurim dec. 26-án választotta tisztikarát: Friedländer László elnök, Katz Jenő alelnök, Waldmann Lajos gondnok, Weisz Tibor pénztárnok, Fried Márton titkár, Knöpfler Péter ellenőr, Knöpfler Simon könyvtáros. Katz Jenő választási elnök üdvözölte az újra megválasztott elnököt s hangsúlyozta, hogy ezen harmadikban történt megválasztásával tanujelét adta az egyesület az elnök értékes munkájának megbecsüléséről és kérte, hogy továbbra is fejtsen ki áldásos működést az egyesület érdekében. Friedländer elnök meghatottan köszönte meg az ovációt. — A sátoralj-ujhelyi Tiferesz Bachurim Tévész 19.-én, néhai védnökének Alexander Vilmosné z. l. Jahrzeitja alkalmából nagyszabású szijümet rendezett, Adler Zoltán elnök megnyitja után Klein L. előjáró felolvasta Alexander Vilmos (Jeruzsálem) megkapó héber levelét, majd Klein és Dick főrabbi nagyhatású beszédekben intenzív Tórtanulásra buzdították az ifjúságot. Rein Lajos hitk, előjáró kilitátsába helyezte a hitközség támogatását, majd Löbl Volf rabbiülnök hadron-ja után Glück Manó és Rosman Herman szólalt fel. — A sárospataki T. B. vasárnap tartotta néhai Wachtel Sándor volt elnökének első Jahrzeitja alkalmából Szan-hedrin traktusára szijüim-ünnepélyét, Fischer Fülöp főrabbi, Friedländer Vilmos és Kaufmann Emanuel hadronja után felszólt Weisz Dezső, Mandlovits Dezső, Szofer Armin, Stecher Dezső, Dr. Fischer Gyula, Stendig Izrael, Grosz Dezső.

**HEIDEN JENŐ OPTIKA-FOTÓ**  
Budapest, VII., Király-utca 21. szám.  
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

GABELLAJEGYEK kiváló, pontos, megbízható, füzet- és sorszámozással, 14-féle színű papíron, százlapos tömbökbe füzve; HÉBER ESKÜVŐI MEGHÍVÓK, úgyszintén bármiféle magyar, német vagy héber nyomtatványok izléses kivitelben, a legolcsóbb árban készülnek: SCHWARCZ LIPÓT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, KUNSZENTMIKLÓSON.  
Mintákkal és árajánlattal készséggel szolgálok.

**Apró hirdetések**

**Pályázatok és apróhirdetések díjszabása:** Minden szó egyszeri belkutatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknel 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbe-lyegekben is.

**DISZRÉT házasságközvetítés** jobb családotokban; Kornfeld A. Dávid irodája, VII., Kazinczy-u. 54. (Válaszbélyeg.)  
**BÁRMILYEN állást** elvállalna 18 éves volt bócher, szerény fizetéssel. Cim: Rosenthal Zélig, Salgótarján.

**BORKEZELÉSBEN,** szeszfőzdeben teljesen jártas bócher elmenne esetleg fakereskedésbe, vagy autókisérőnek. „Ügynökölne is” jelige.

**JÓ HÁZBÓL** való önállóan főző zsidó-leány gyermekkel mellé felvétetik. Cseléd van. Németül beszélők előnyben. Jelige: „Jó fizetéssel”.

**MELYIK** jószívú, gyermektelen rabbi, vagy ben tajró, venne nevelésbe, vagy örökre, egy szegény lamdon nyolc éves, egészséges, sikerült kisfiát? „Nagy miczvó” jelige.

**Legolcsóbb, legízesebb orth. כשר házikoszt**

**Weisz Mendel-éttermében.**  
Wesselényi utca 18. (Kazinczy-utca sarok)  
Telefon: 1-442-75

**Négyfogásos menü:**

**leves, hus, főze-lék, tészta P1.40**  
**Halfélék**  
minden időben  
**VII. Wesselényi-u. 18**  
**(Kazinczy-u. sarok)**  
**Cimre ügyeljen**

**KERESEK** iparvállalatomba pénztárost és könyvelőt bankgaranciával. Jelige: „Szombattartó 1938”.

**SAJCHET-állásomat** alföldi nagy baromfiexport-centrumban levő orth. imaegyesületben lelépésért betegség miatt átadnám. Fiatal magyar állampolgárok írjanak „Bó parnósze” jeligére a kiadóba.

**HÁZTARTÁSOMBA** keresek vallásos, intelligens, rendszerető leányt. Schvarcz Vilmosné, Kiskörös.

**Jelígés hirdetések feladóinak címét** diszkrécióban tartjuk.

**DROSEKAT** németül ünnepélyes alkalakra (barmiczvó, chaszene, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes beki-ldése ellenében, psetlilt külön díjazás-sal, diszkréció mellett szállít: Braun Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.

**KIMONDOTTAN** orth. nőt idős ur ház-vezetőnőnek felvesz. Cseléd van. Aréna-út 19. I. 3.

**ORTH.** metszői állásomat 300 P ellené-  
ben átadom. „Rendes parnósze” jelige.  
**NEGYVEN** fillér jutalék mázsánként ház-  
tartási szénügynöknek. Kálvária-  
tér 18, földszint 6.

**Középeurópai egyedárúsítás** elsőrendű וילנער שים רמכים שורים

erős bőrkötésben. Ugyancsak minden-féle használt sz'fórim állandóan raktá-ron. Moskovits Adolf, Debrecen, Pásti-  
utca 2. (Ugyanott hájnyagereskedés és kész parókák, viszonteladókknak is.)  
**BENŐSÜLNE** jobb kereskedőcsaládba, vallásos, jómegjelenésű, intelligens, 26 éves fiatalember. „Megértés” jelige.

**Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.**

**FÉRJHEZ** adnám kimondottan szép, intelligens, művelt leányomat 6000 P hozománnyal, szigoruan vallásos, in-telligens, biztos existenciájú kereske-dőhöz vagy tisztviselőhöz. Jelige: „Bász Talmidchóhom 6000”.

**ÜGYES** detail- és angró kiszolgáló üve-gessegét felvesz: Englman Jenő és Károly, Szombathely.

**JÁRÁSI** székhelyen 80 éve fennálló — bármilyen foglalkozásra alkalmas — üzlet, házzal együtt eladó, esetleg bér-beadó. Hatvan hold föld gazdasági fel-szerelésekkel külön is bérbeadó. Wiener Ferenc, Szirák. (Nógrád-m.)

**Egyéni írizurákat** legszebben és legolcsóbban készli, javítást, ondoálási olcsón vállal:  
**Weinstock Rózsi parókakészítő**  
Sátoraljaujhely, Rákóczi-u. 26.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14  
Telefon: 1-111-95.

**ZSIDÓ UJSÁG**  
AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót  
Szerkesztő: Groszberg Jenő

**A román zsidóüldözés terveire**

A romániai fordulat megdőböntő hirtelenséggel rohanta meg az emberiséget. Megvalósult a próféta (Jesájo 47,11) feyegető szava: „Úvó olájeh roó taj széd'i sachrah, v'szippajil olájeh hajvo taj szüchli kaprah — és read sujt a baj, melynek keletkezését nem veszed észre, read ront a rombolás, amelyet nem tudsz elhárítani.”

Már a mult számunkban megírtuk, hogy a zsidóság helyzetével kapcsolatos abszurditásban mindenkor bizonyos vi-gasztaló mozzanat rejlik, mert bizonyít-ja, hogy nem tarthatja magát az álla-pot, be kell következni valami változás-nak, amely nem kólintja fejbe a logikát és az emberi érzést. A romániai helyzet olyan lehetetlen állapotot teremtett a zsidóság és a többi kisebbség tekinté-  
ben, hogy remélnünk kell a józan ész fe-lülkerekedését. Mert a mostani abszur-ditás olyan mint a szurony, amelyről mondtatták: mindent lehet vele tenni, de aludni nem lehet rajta.

Lesújtó, de azért nem minden tanul-ság nélküli az a mód, ahogyan a romá-niai sovíniszta kurzus megindulására reagált a nem-zsidó világ. Sehol a rész-vétnek egyetlen szava, sehol a megsértett emberi jogokra való emlékeztetés, sehol egy kifakadás százezrek ellen intézett jogfosztás miatt! Az egyszeri hitvány ember nem engedett házába szegényt s mivel rüstelte bevallani, hogy olyan fu-kar és kegyetlen, azt hozta fel ürügyül, hogy nem bírja hallgatni a sorsüldözött-  
nek hangjait és ezért, hogy szíve meg ne szakadjon, inkább távöltartja magá-tól a nyomorgót. Ebben a hitványban volt valami szeméremérzet. Most azon-ban az is megszűnt. A romániai zsidók ellen intézett intézkedésekre úgy reagált a külvilág, hogy megerősítették a határ-  
őri vizsgálatot, hogy menekülő román zsidók ne léphessék át a határt. Bizonyos örömet lehetett kiérezni a híradásokból, amelyek szerint Bulgária, Jugoszlávia, Ausztria már megvette az intézkedéseket, hogy a kiutasítandó román zsidók

ne léphessék át az ország határát. Bu-dapesten pedig a hétfői nyilatlap arról cikkeztek, hogy „megindult a romániai zsidók beszűvárgása hazánkba”, majd arról elmélkedik, hogy „a megriadt ro-mániai zsidóság egyre nagyobb tömegek-ben árad a tejjel-mézszel folyó Kanaán, Magyarország felé” és hogy „hamarosan újabb razzára lesz szükség, ha ez a szí-várgás tovább is így tart”. De az egész társadalomban nem akadt ember, aki szót adott volna a fájdalomnak, a meg-bojtánkozásnak azon, hogy kenyértelen-né és földönfutóvá teszik az ártatlan emberek tizezeit. Ugy akarnak véde-kezni a kiutasítandók ellen, hogy elzár-ják a határokat, mint ahogy a ragálynak akarnak gátot vetni. S ezt az államrezon egyik követelményének tüntetik fel. Mi-lyen messze esik ez a barbárság a mi Jesájó prófétánk erkölcsi magasságától, aki azt hirdeti (21. fe.) : „A szomjazók élé hozzatok, kenyérral menjetek elébe a bujdosóknak, mert fegyverek elől buj-dosnak, kivont fegyver, kelesztett tjj, ne-héz harca elől.” — Lesújtó mindez, de tanulságos reánk nézve, mert beírja szí-vünkbe történetünk igazsága gyanánt a Zsolttáros igéjét: „Ha az Örökkévaló nem volna velünk, akkor élve elnyelnének bennünket, ha haragjuk felgerjed elle-nünk.” A beérkezett hírek szerint egyelő-re egy kis szélcsend állott be. Egyelőre megvalósul a német közmondás: „Es wird nicht so heiss gegessen, wie ge-kocht.” A kormány kijelentette, hogy a zsidók italmérisi engedélyeinek elvételét parlamenti módon akarja elintézni. Egyelőre összeírja az engedélyeseket.

Amikor összeírásról hallunk, bizonyos reménység kél bennünk. A háborúban összeírták a katonai irodákban elfoglalt zsidókat, azért, hogy kiküldjék őket a frontokra, — kiderült, hogy megállt vol-na az egész apparátus a zsidó irodisták nélkül, nélkülözhetelenek voltak. Luden-dorff összeíratta a fronton levő zsidók számát, — a Judenzählung kiderítette, hogy a számarányukat felülmúló mérték-

ben harcolnak a zsidó frontharcosok. Nálunk állandóan összeírják a galíciai bevándorlókat és kiderül, hogy nincsenek is. Romániában már összeírták a mun-kanélküli mérnököket, hogy velük tusz-kolják ki a zsidó mérnököket, — kide-rült, hogy foglalkozás nélküli román mérnök nincs. Ha a romániai zsidó ital-mérőket összeírják, hogy azokat román hadirokkantakkal kicseréljék, ki fog tűnni, hogy korántsem lesz annyi hadi-rokkant reflektáns.

Anglia és Franciaország komoly intel-meket küldött a romániai kormánynak és figyelmeztette arra, ahogy a világhá-ború után a nagyhatalmak akarataiból duplájára megnövesztett Románia köte-lezettséget vállalt a kisebbségek polgári egyenjogúságának biztosítására. Románia rá van szorulva gazdaságilag s pénzügyi-leg a két nyugati nagyhatalomra. Ezt a támogatást nem kaphatja sem a fasiszta Olaszországtól, sem a III. Birodalomtól. Amerika felő is fenyeget a bojkott és nem valószínű, hogy Németország mód-jára Goga országga is képes lesz ezzel dacolni. Németországban csak egy ki-sebbség van, a 400.000-nyi zsidó, akik mögött fizikai hatalom, anyaország po-litikai ereje nincs. Ellenben Romániában az állítólagos 1 1/2 millió zsidón kívül vannak magyarok, németek, ukránok, bulgárok, törökök, oroszok 6 milliányi számban. Már pedig a „Románia a ro-mánoké” jelszó erőszakos megvalósítása mind ezt a 6 millió embert is érinti, hisz román alatt az új rezsim nem román ál-lampolgárt, hanem „etnikai román” ért.

A legújabb jelentések szerint a német példa utánzása nem lesz olyan könnyű. Cuzza miniszter már egy két előtt kiadta ugyan a rendeletet, amely az úgyneve-zett nürnbergi törvények egyik legalá-zóbb rendelkezését utánozza, amely el-tiltja a zsidóknak a 40 éven aluli cselédek tartását, de a rendelet még nem jelent meg a román hivatalos lapban és így nem emelkedett törvényerőre, sőt már kezdik is dementálni a rendeletet.